

Akateemikko Juha Leiviskä voitti Svenska Social- och Kommunalhögskolanin kutsukilpailun

(julkaistu AU 4/2004)

Helsingin yliopisto ja Senaatti- kiinteistöt järjestivät arkkitehtuurikutsukilpailun Helsingin yliopistoon erillisenä ruotsinkielisenä yksikkönä kuuluvan ja valtiotieteellisen tiedekunnan yhteydessä toimivan Svenska social- och kommunalhögskolanin (SSKH) käyttöön tulevan rakennuksen suunnittelusta. Osanottajiksi valittiin EU-ilmoittautumismenettelyn kautta seuraavat arkkitehdit työryhmineen:

ARK-house arkkitehdit Oy, Arkkitehtitoimisto JKMM Oy, Arkkitehtuuritoimisto Heikkinen-Komonen Oy, Gullichsen Vormala Arkkitehdit ja Vilhelm Helander, Juha Leiviskä, arkkitehdit SAFA

Kilpailualue sijaitsee Helsingissä Kruununhaan kaupunginosassa, Snellmaninkadun ja Yrjö-Koskisen kadun kulmassa. Tehtävänä oli laatia ehdotus Soc&komin käyttöön tulevasta yliopistorakennuksesta, joka käsittää Snellmaninkatu 12 vanhan rakennuksen ja siihen liittyvän uudisrakennuksen. Rakennukseen sijoitetaan opetus- ja hallintotiloja, henkilökunnan työhuoneita sekä kahvila ja kirjasto. Rakennuksen rakennuttaa Senaatti-kiinteistöt.

Kilpailun tavoitteena oli löytää Svenska social- och kommunalhögskolanin toimintaa palveleva ympäristöönsä soveltuva, kaupunkikuvallisesti ja arkkitehtonisesti korkeatasoinen ratkaisu. Vanhan ja uuden rakennuksen tuli muodostaa yhdessä toimivaa, tarkoituksenmukaista ja nykyaikaista yliopiston toimitilaa. Tilaratkaisujen ja teknisten järjestelmien tuli luoda mahdollisuudet monikäyttöisyyteen ja muunneltavuuteen. Identiteettitilojen tuli olla rakennuksessa pääosassa.

Arvostelu

Vanhan kaupunginosan pohjoispuolen laitosalueen rakentamisen perinteenä on ollut avoin puistomainen ympäristö, jossa rakennukset ja niihin tehdyt myöhemmät laajennukset ovat toteutuneet yksittäisinä kohteina kulloistenkin käytännöllisten tarpeiden pohjalta. Suurkorttelille on tehty myös yleissuunnitelmia, mutta yhtenäisinä kokonaisuuksina ne ovat jääneet toteutumatta, yksi toisensa jälkeen. Alueen suunnitteluhistoria ei siten anna suoraa lähtökohtaa kaupunkikuvalliselle tai arkkitehtoniselle suunnittelulle. Yleiset arkkitehtoniset ja esteettiset periaatteet pätevät tämänkin kohteen suunnittelussa, samalla tavalla kuin muualla.

Ehdotuksia on tarkasteltu sekä suhteessa ympäröivien kortteleiden muodostamaan suurmaisemaan että kilpailutontin muihin rakennuksiin. Suurmaisemassa kilpailualue sijoittuu laaksomaiseen painanteeseen. Korttelin puistomaisen luonteen säilymisen kannalta on eduksi, jos uudisrakennusta ei rakenneta kiinni Snellmaninkadun linjaan. Kokonaisuutena parhaisiin tuloksiin on päästy ehdotuksissa, joissa uudisrakennus on sijoitettu matalahkona massana Yrjö-Koskisen kadun varteen.

Uudisrakennus tuo uuden kerrostuman olemassa olevien rakennusten rinnalle. Eräissä ehdotuksissa uudisrakennus on pyritty ensisijaisesti sopeuttamaan lähiympäristön rakennusten arkkitehtuuriin. Näiden ehdotusten massoitteelu tai pääjulkisivun ilme käyttää tietoisia linjauksia ja yhtymäkohtia lähiympäristön rakennuksiin sekä niiden sommitteluperiaatteisiin. Ympäristösuhteen luomisessa on toisaalta luotettu myös arkkitehtuurin arvojen ajattomuuteen. Sitä on etsitty käyttämällä modernin arkkitehtuurin kestäviä sommitteluprinsipppejä tai korostetusti tähän päivään liittyvää tekniikkaa ja muotokieltä.

Tilojen toiminnallinen järjestely pienehkössä rakennuksessa ei ole tuottanut kilpailijoille kovin suuria vaikeuksia. Arvostelussa on painotettu sisämiljööön yleistä laatua sekä tilojen koettavuutta käyttäjän kannalta. Ehdotusten sisämiljööön luonteen kannalta oleellisia tekijöitä olivat mm. identiteettitilojen ratkaisu ja näkymät sisätiloista. Parhaissa ehdotuksissa identiteettitilat ovat saaneet keskeisen roolin, niistä on muodostettu mielenkiintoisia tilasarjoja, ja niihin on kiitettävästi liitetty myös ympäristön tarjoamia aiheita.

Ratkaisu

Korkeatasoisten ehdotusten joukosta palkintolautakunta asetti yksimielisesti ensimmäiselle sijalle ehdotuksen nimimerkki "TRIO", jossa uudisrakennus on parhaiten sovitettu ympäristönsä arkkitehtoniseksi ja toiminnalliseksi osaksi.

Ehdotuksen tekijäksi osoittautui akateemikko Juha Leiviskä avustajinaan arkkitehdit Jari Heikkinen, Vilhelm Helander, Pekka Kivisalo, Rosemarie Schnitzler ja rak.arkkitehti Sari Huttunen asiantuntijoinaan dipl.ins. Jukka Kattelus / Insinööritoimisto Pöysälä & Sandberg (rakenteet) ja ins. Jukka Sainio / Insinööritoimisto Leo Maaskola Oy (LVI-tekniikka). Muita ehdotuksia ei pantu keskinäiseen paremmuusjärjestykseen.

Voittanut ehdotus

Ehdotus on kaupunkikuvallisesti ja korttelirakenteen kannalta onnistunut. Terassoituvassa massoittelussa tavoitellaan erillirakennuksiin jakautuvaa vaikutelmaa. Polveilevan rakennuksen kerrosluku vaihtelee, ja se on sovitettu ympäristönsä arkkitehtoniseksi ja toiminnalliseksi osaksi, joka liittyy luontevasti myös Snellmaninkatu 12 vanhaan rakennukseen. Erityisen hienovaraisesti uudisrakennus kehystää puiston keskellä olevaa tiedekuntarakennusta Snellmaninkatu 10.

Sisäarkkitehtuurin idea on hienolla tavalla yhteydessä ehdotuksen kaupunkikuvalliseen ratkaisuun. Tärkeimmät sisätilat avautuvat ulkoarkkitehtuuria myötäillen sisäpihalle. Aulakerrokseen sijoitetut toiminnat (aula, kahvila, auditorio ja kirjasto) lomittuvat avoimesti toisiinsa, mutta pihajulkisivun porrastus tarjoaa niille kullekin melko selkeästi erottuvat vyöhykkeensä. Koko toisen kerroksen varaaminen yhtenäiseksi - myös vanhaan rakennukseen ulottuvaksi - opetustilojen alueeksi on toiminnallisesti hyvä ratkaisu.

Palkintolautakuntaan kuuluivat Tuomo Hahl yliarkkitehti, Senaatti-kiinteistöt (puheenjohtaja); Mauri Tuomioja, yli-insinööri, Senaatti-kiinteistöt; Toivo Vainiotalo, tekninen johtaja, Helsingin yliopisto; Eija Vuori, yliarkkitehti, Helsingin yliopisto; Satu Tyynilä, toimistopäällikkö, Helsingin kaupunki, kaupunkisuunnitteluvirasto; Hannu Niemi, dekaani, Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta; Henrik Hägglund, rehtori, Svenska social- och kommunalhögskolan ja Matti Nurmela, arkkitehti SAFA, kilpailijoiden valitsema palkintolautakunnan jäsen. Sihteerinä toimi rakennusarkkitehti Eija Siiskonen Helsingin yliopiston tekninen osasto.